

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

¹³
(12:te ärg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnornas Centralstyrelse.

Stockholm 1917, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

Nr 6 A.
Juni

Prenumerationspris:
1: 80 pr helt år, 90 öre pr halvt
och 45 öre pr fjärdedels år.
Lösnummer 15 öre.

Redaktör:
JULIA STRÖM-OLSSON.
Allm. Tel. K. 47 11

Morgonbris' expedition:
SIGNE SVENSSON, Allm. Tel. 244 36,
Upplandsgatan 85, 4 tr., Stockholm.
Annonser å sista sidorna pris 15 öre pr mm.

1917

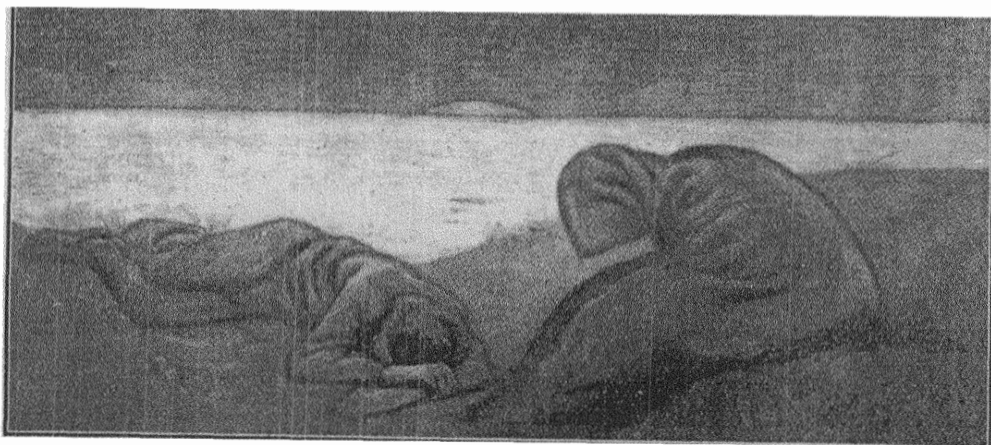
Sann kärlek.

I nära tre år har det svenska folket lidande och relativt tigande funnit sig i konsekvenserna från den kärlek, som "ser allt och fördrager allt". Som sett vart våra livsmedel tagit vägen, både de självproducerade och de importerade, som måste se att detta naturnödvändigt komme att hämma sig och att "hämnaden" drabbar det egna folket, men ändå med den sanna kärlekens inneboende heroism fördragit allt. Frestelsen blir stor att på herr Hammarskjöld tillämpa vad som annars brukar vara reserverat åt Vår Herre, nämligen "att han vet allt, men hans kärlek övergår hans vetande!"

När herr Hammarskjöld själv en gång för halvtannat år sedan gav vingar åt ordet om den fördragsamma kärleken, så var det för att, högdraget som alltid, understryka att den sörrens känslor voro honom främmande — gentemot England.

Erfarenheten har visat, att de gentemot Tyskland fingo slå ut i desto

fagrare blom. Det är ju annars en dygd och uttryck för renlighet, att ej älska mer än en i taget, men för en neutral statsminister blir det motsatsen. Frånsett det egna folket naturligtvis, men det har ju i den här affären fått som Arosenius positivhållare, ensam med sin gud och alla fönster stängda, dra veven.

A. Bergh: MOT AFTONEN.

Nåväl, det gick med hr Hammarskjöld såsom det måste, men han kunde gå i förvissningen, att hans verk var ganska gott. Ty verklig nöd bland de fattiga hos oss är sedan länge konstaterad. Men ännu finns det för gott om dyr mat i landet för att den rike skall förstå den fattige. De hungerdemonstrationer som förekommit ha varit spontana uttryck för en hård och svår tid. Att beteckna dem som självs-

våld och okynne är bara ett bevis för hur okunnig och oresonlig den svenska högern ännu, trots allt, är. Att dessa demonstrationer på sina håll urartat är förklarligt, fast naturligtvis icke försvarligt. Men det är lättare för den mätte än för den hungrige att bevara sin sinnesfrid; det är lättare för den, som fått sitt av det goda att för-

klara sig nöjd än för den, som icke fått något. Och att den goda viljan att ställa till tråkigheter för demonstranter inte saknades bland en del av ordningens utsända bevisades i föga smickrande grad av polisintendenten Sjunnesson här i Stockholm vid kvinnodemonstrationen utanför Mjölkcen-

len. Den solidaritet i betrycket, som fört dessa kvinnor samman — en solidaritet som ju högern alltid, då det gällt isynnerhet rösträtten, blankt förnekade — gjorde denne gode herre allt för att slita.

De som stå oss emot ha aldrig varit nogräknade med sina vapen och provokationen är inte det enda man ej hållit sig för god att ta efter från den svarta buse i öster. Denna buse, som

Kvinnor!

Fordra eder rätt och gör eder plikt!

Det är tunga tider för folket att genomlida just nu. Ingen av oss har väl provat något liknande förut. Vi ha litet att köpa för och det tycks bli ännu mindre att köpa. Vi kvinnor ha det också i ofantligt många avseenden sämre ställt än våra manliga kamrater. Det har ju i alla tider varit så, att man trott att en arbeterska gott kan leva på kaffe och bröd och vi ha också i stort sett fått lov att leva på torrskaffning, så vi äro dess bättre vana att halvsvälta. Men varför skulle inte också vi tycka om att få åtminstone ett mål varm, vällagad mat om dagen? Eller att ha vårt eget lilla snygga rum att vila i när kvällen kommer, eller att någon gång kosta på oss ett nöje eller en god bok, utan att behöva ha känning av en sådan extravagans i veckor efteråt.

Arbetsgivarna ha också vetat att draga nytta av den billiga arbetskraft, som erhålles genom att anställa kvinnor. Därför ha ju också kvinnorna i viss mån blivit konkurrenser till männen på arbetsplatserna.

Det är inte längre tillbaka än att vi gott minnas när en sådan konkurrens förefanns män emellan.

Det är ju alldeles klart att ett sådant förhållande hjälper arbetsgivarna att hålla lönerna nere. Ty så länge billig arbetskraft finnes att tillgå tas ju den först. Männen insågo också ganska snart att det skulle med sådan konkurrens vara omöjligt att någonsin förbättra arbetareklassens ställning.

Vid varje försök hotades med avsked och trakasserier av alla slag. Och snart nog var man på det klara med att endast en lika lön för alla arbetare inom samma yrke var det enda rätta.

varit så nyttig att skrämman det svenska folket in i de militära rustningsfällorna med! Säkert har därför den svenska högern aldrig gått till en begravning med mera uppriktiga känslor av sorg och saknad än när den nödgades jorda det gamla Ryssland.

Vi hoppas nu bara att det nya Ryssland av sina lidanden hunnit långt i andlig erfarenhet och, fast vi ej, lyckligtvis, kunna jämföra våra sociala och politiska motgångar med deras, så vilja vi erinra om att de för våra förhållanden säkert varit ganska fruktbarande mot en annan samhällssyn för mången förut god och nöjd. Vem vet: vår värld går dock kanske genom dessa fasornas år till en större klarhet och återfinner sig själv i den filosofiska men dock så enkla satsen, att den är den mäktigaste, som har makt över sig själv.

J. S.—O n.

Hur ofta hörde man inte då att det var en himmelsskriande orättvisa att en duktig arbetare skulle avlönas lika med en mindre duktig o. s. v. i oändlighet. Men tack vare männens eniga, solidariska uppträdande blev kravet genomfört och hölls uppe. Nu är den saken så klar, att man knappast talar mera därom.

Men hur är det med kvinnorna? Kunna kvinnorna förbättra sin ställning på arbetsmarknaden?

Helt visst, om de ville begagna sig av sitt okuvliga mod och sin-sega ihärdighet. Men det gäller att vara solidarisk inte blott kvinnor emellan utan också gentemot männen.

Kom ihåg, du oorganiserade kvinna, att alla fördelar, som komma dig tillgodo, dem tar du som snyltgäst från männens organisation. Du får dessa fördelar därför att männen skäms för dig inför sina arbetsgivare och därför måste begära något även för dig någon gång. Men hade du stått solidarisk i samma organisation som din manliga kamrat, så hade du haft, om inte fullt, så bra nära lika lön som han.

Det är en skam för kvinnor, som konkurrera med männen på arbetsmarknaden, att låta det bli en smutskonkurrens och ha kvinnorna dåligt ställt ha de sig själva att tacka därför.

Nej, kvinnor! Ryck upp er och gör er plikt inte endast mot eder själva utan också mot edra manliga kamrater.

Konkurrera med dem på arbetsmarknaden, men gör det ärligt och öppet.

Vi kvinnor ha rätt till arbete såväl som männen så länge vi ha försörjningsplikt mot oss själva och andra. Vi ha inte frivilligt trätt in på arbetsmarknaden, utan vi ha kastats dit av nödvändigheternas tvång. Vi ha heller inte kommit för att tränga ut männen, utan för att arbeta sida vid sida med dem. Och vi ha rätt därtill. Men vad vi icke ha rätt till är att motarbeta männen i deras strävan att bereda den arbetande mänskligheten en plats på livets solsida. Och detta göra kvinnorna så länge de stå oförstående och osolidariska med männen.

A. Fr. —

På förekommen anledning

ombedjas alla, som insända manuskript till Morgonbris, att endast skriva å papperets ena sida.

Likaså ombedjas avsändare av klubbreferat utsätta förnamn, så att de onödiga titlarna "fru" eller "fröken" kunna uteslutas.

Stöd

Morgonbris!

Välgörenhetsidkare.

Visst bör en människa, som har mat, dela med sig därav till den som saknar sådan och är hungrig. Det är en så enkel rättfärdighetsgärning att en rättskaffens person helt enkelt inte kan handla på annat sätt. Men då förmodna människor nu för tiden ägna sitt huvudintresse åt välgörenhet äro de därmed vanligen inte förtjänta av så mycken beundran och tacksamhet. För några hundra år sedan förtjänade välgörenheten mer aktning.

De välgörenhetsidkande överklassdamerna te sig i vår tid ofta både löje- och förargelseväckande. I de allra flesta fall ha de inte gjort så mycket nytta i sitt liv att de därmed skulle ha förtjänat det allra nödortvigaste uppehälle för sig själva. Det är en bakvänd samhällsordning, som gett dem förfoganderätt över de rikedomar av vilka de med gudsnådelig min dela ut gåvor. I stor utsträckning utöva dessa damer sin barmhärtighet, vilken de mottaga ödmjuk tacksamhet för, mot personer, vilka vore mera berättigade ägare till förmögenheten därför att de — mottagarna av nådegåvorna — direkt varit med att framskapa dem.

De välgörenhetsidkande damerna verka löjliga, då de med sitt hönsförstånd sakna förmåga att se sig själva i rätt dager. Men det blir förargelseväckande då inte enfalden utan egoismen är det behärskande hos dem. Det finns mycken egoism i välgörenhet och det finns sådan av olika slag. När den rika damen ger bort av vad hon förfogar över till de fattiga för att göra gudi behagliga gärningar och för att därmed förtjäna sin själs salighet, är det en blandning av enfald och egoism. När hon ger av behov att se sina medmänniskor ödmjuka inför sig eller för att få offentlig berömmelse därför, då är det renodlad egoism. Det finns gott om människor, som ha så stort behov av att få öva välgörenhet, att de äro de bittraste fiender till den lära, som vill avskaffa fattigdomen i sin helhet.

Välgörenhetsdamerna mena sig i allmänhet vara Jesu efterföljare — ett stort misstag! På Jesu tid fanns ej den samhällskunskap, som vi nu äga. Då hade man inte kännedom om en lära, vilken, omsatt i praktiken, helt skulle utrota fattigdomen. På den tiden existerade endast den möjligheten: att lindra nöden. Detta fordrade Jesus av sina lärjungar att de skulle göra. Han begärde att de skulle dela med sig av sina ägodelar tills de blevo lika fattiga själva som de voro, vilka de gävo åt. Så långt äro som bekant inte välgörenhetsidkarna nu villiga att gå, inte ens de som tro givandet vara en lösen till himlen. De som tro att Jesus existerat borde också ha en förnimmelse av att han skulle varit en ivrig socialist ifall han levt i vår tid.

Elin Johansson.

Brev från Finland.

För Morgonbris av Hilja Pärssinen.

Revolutionens inverknings på samhällslivet i Finland ha varit så storartade, att de i en kort artikel icke ens närmelsevis kunna skildras. Om man är i stånd att föreställa sig, vad ett politiskt ombyte från förtryck och våld till fullständig frihet betyder, kan man ana huru mycket underbart som hos oss har hänt. Den monarkiska tsarismen har störtats och makten har i stället omhändertagits av en demokratisk regering. Fritt svaja åter de röda fanorna och folket samlas i tusental till möten. I folkets hus och övriga ställen, där arbetareorganisationerna hålla sina sammanträden, är det liv och rörelse. Vid organisationernas sammanträden stå arbetarna i långa köer för att få lösa sig medlemsbok. Långt gående krav, såsom införandet av 8 timmars arbetsdag, uppställas och ha redan även inom flera yrken blivit godkända. Tidningarnas upplagor stiga så högt, att brist på papper uppstått och partiets, ävenledes kvinnornas, vårpublikationer ha, i trots av att flere upplagor blivit tryckta, slutsålt i förtid.

Ännu för några veckor sedan måste vi verka och hålla möten under den strängaste polisuppsikt. Finlands organiserade arbetare förlorade dock icke sitt hopp på ljusare, bättre tider. Även arbetareklassens kvinnor kunde under denna mörka tid upprätthålla sina organisationer, ja, de till och med förökades och erhöles större fasthet. Föredragsverksamheten och upplysningsarbetet bedrevs även utan avbrott och vila. Sålunda firades över hela landet, på uppmaning av Soc.-dem. kvinnoförbundet, den 4 mars som en speciell "arbetarekvinnornas dag". Till detta tillfälle utsände förbundet ett upprop samt utgav en särskild tidning. I stora massor, såväl i städerna som i landsorten, sammankommo denna dag arbetarekvinnorna för att diskutera gemensamma angelägenheter. Programmet på mötena utgjordes av diskussioner i frågorna om samhällets plikt till omvårdnad av barnen, livsmedelsbristen samt kvinnornas löner. Alla dessa äro för tillfället dagens mest brännande frågor. Den sistnämnda därför, att tillfället för kvinnan att taga anställning som lönearbetare nu under kriget varit större än någonsin tidigare. För kvinnorna har öppnats en mängd nya verksamhetsområden. De arbeta numera i

stort antal inom metallindustrin, vid spårvägstrafiken och polisverken. Partipressen ägnade även den en särskild uppmärksamhet åt. "arbetarekvinnornas dag". Därför åstadkom denna dag också en mäktig entusiasm bland arbetarekvinnorna.

Snart därefter, redan påföljande vecka, började folket i Petrograd resa sig. Den som var i tillfälle att då vistas i närheten av Petrograd kunde följa med revolutionens pulslag. Det var en oförglömmelig tid. Vår glädje var gränslös. Vi endast fruktade att allt var en dröm. Men då vi med en partikamrat den 19 mars vandrade längs Petrograds gator och med egna ögon sågo följderna och verkningarna av revolutionen, då först kunde vi fatta att allt ändock var verklighet. Offren i Peter-Pauls-fästningen och andra fängelser för politiska fångar hade blivit frigivna. Av Sepalernajas kretsdomstol och fängelse återstodo endast ruinerna. Allt som kunde brinna hade brunnit ned, en svag rök steg ännu upp från stengrunden. I dumans plenisal rådde ett myllrande liv och i sidorummen av Tauriska palatset arbetade flere tiotal revolutionskommittéer och soldaternas och arbetarnas representantråd.

Så snart revolutionen var genomförd i Ryssland spred den sig över till Finland. I Hälsingfors och även i övriga delar av landet togo de organiserade arbetarna hand om upprätthållandet av ordningen. Början till en grundlig såväl statlig som social nydaning vidtog. Lantdagen sammankallades till den 4 april. Den består av 200 medlemmar, av vilka 103 äro socialdemokrater och av dessa åter 17 kvinnor. De borgerliga kvinnornas antal i lantdagen är 7. Den socialdemokratiska lantdagsfraktionens kvinnor ha blivit valda vid varje lantdag till samtliga utskott. Petitioner utarbete vi tillsammans med gruppen i sin helhet. De för närvarande viktigaste frågorna äro uppgörandet av ny grundlag, livsmedelsfrågan, reformeringen av kommunallagen, arbetare- och moderskapsförsäkringen samt lag om allmän skolundervisning, innefattande även skolans skyldighet att förse barnen med tillräcklig näring. Som en särskild petition från kvinnorna kommer denna gång att framläggas frågan om den kvinnliga personalens avlöning vid järnvägarna, frågan om blindas och andra abnormas statliga omsorg samt handelsbiträdenas skyddslag. Den av

de socialdemokratiska kvinnorna vid en tidigare lantdag inlämnade motionen om de skyddslösa barnens samhälleliga omsorg blev slutbehandlad. Därom avlåtes, så fort regeringen hinner behandla saken, en proposition. Vårt lagförslag om ackuschörskornas profession, som lämnades vid sista lantdagen, blir nu icke ånyo inlämnat, emedan vi vänta i saken en kraftigare medverkan från ackuschörskornas organisation.

Socialdemokraternas majoritet i lantdagen hade till följd att några socialdemokratiska partikamrater togo plats i senaten. Senaten förbereder nu viktiga lagpropositioner för inlämnande till lantdagen. För detta ändamål arbeta samtliga kommittéer, i vilka även några kvinnliga kamrater blivit inkallade. Vi hålla nu på att ivrigt arbeta för det nya Finland. Men på samma gång måste mycket gammalt nedrivs. Många reaktionära åskådningar måste störtas. Folket skall upplysas, beredas till fortsatt kamp, ty kapitalismen står ännu kraftig och de borgerliga vänta endast på den stund, då de få tillfälle att åter förtrycka arbetareklassen samt exploatera den.

Vid en sådan tidpunkt kräves icke blott entusiasm utan överläggning och fasthet. Vi sända våra hjärtliga hälsningar till alla internationella socialistiska kvinnokamrater, önskande att också eder frihetskamp måtte närma sig sitt mål. Måtte den dagen snart gry, då arbetarekorna i Europas olika länder kunna genom sina egna kvinnliga representanter deltaga i lagstiftningsarbetet!

Hälsingfors den 25 april 1917.

Nya kvinnoklubbar.

På initiativ av Sundbybergs arbetarekommun bildades efter offentligt möte i Sundbyberg den 8 maj en soc.-dem. kvinnoklubb, vilken erhöles ett 40-tal medlemmar.

Den 9 maj var offentligt möte anordnat i Södertälje, ävenledes förberett av arbetarekommunen, och en kvinnoklubb med icke mindre än ett 90-tal medlemmar bildades.

Från ännu ett par håll har meddelanden ingått; att bildande av kvinnoklubbar förberedes. Vi hälsa de nya organisationerna välkomna till arbete. Å båda platserna hölls föredrag av Agda Östlund,

MORGONBRIS,

socialdemokratiska kvinnorörelsens tidning, utgives i år i sin 12 te årgång.

Tidningen utkommer 1 gång i månaden.

Läsnummerpris 15 öre.

Morgonbris bör ej säljas i något arbetarehem. Organisationer utse kommissionärer till försäljning av tidningen.

Rekvisioner ställas till Morgonbris' expedition, Upplandsgatan 85, Stockholm.

Sofie Rasmussen.

Karin Karlsson.

Johanne Jensen.

Kvinnornas fackliga intressen.

Vid ett av våra större fackförbunds kongress, som hölls strax före påsk, var inbjudna representanter från ett kvinnligt fackförbund, naturligtvis inte svenskt, ty därav äga vi intet här, utan från Kvindligt Arbejderforbund i Danmark. Det var fru Sofie Rasmussen, dess förtroendemän, och fru Johanne Jensen, dess v. ordf. och ordf. för Köpenhamnsavdelningen, vilken är förbundets största, som representanter för 5,000 à 6,000 organiserade kvinnor, som voro här.

Deras förbund har gamla föreningar, som bildat stommen. Den äldsta bildades 1885 av s. k. hjälpustrur, tvätter-skor, strykerskor och fabriksarbeterskor. 1901 bildades förbundet och äro kvinnor anslutna inom en mängd olika arbetsområden, såsom tändsticks-, bleck- och gummiarbeterskor, triksårbeterskor, inom elektricitetsindustrin, järn- och metallindustrin och tvätt och rengöringsarbeterskor. Förbundet har 28 avdelningar och kan helt avlöna 5 kvinnor, som därför uteslutande även kunna ägna sina krafter till förbundets fromma. Det är ståtliga siffror, som vi nära nog känna blygsel inför. Kvinnorna äro bra mycket mer klassmedvetna i Danmark än hos oss och de få också skörda frukterna därav.

Det Kvindlige Arbejderforbund tillhör naturligtvis landsorganisationen

och fru Sofie Rasmussen har säte och stämman i dess styrelse. Fru Rasmussen har även en 4 år varit borgarrepresentant, varför vi frågade om kvinnornas intresse för kommunalpolitiken. Det har ej förmärkts några särskilda opinionsyttringar i dessa kristidsförhållanden från kvinnorna därnere, men det beror ej på liknöjdhet, utan på det allmänna läget, att socialdemokraterna kunnat göra insatser av stor nytta och betydelse för de små i samhället och därigenom fått de mindre bemedlades fulla förtroende. Utgången av sista stadsfullmäktigevalet visade ju även detta tillfullo. Socialdemokraterna äro nu också i majoritet inom Köpenhamns kommun och de socialdemokratiska kvinnornas antal är 5. Det är ej systemet "för sent", som där varit rådande, utan de nödvändiga restriktionerna ha skett innan nödläge inträtt och den oerhörda livsmedelsfördyringen har genom en hel del olika rabattkuponger förmildrat dess tryck bland de mindre bemedlade.

* * *

Kvinnorna inom motsvarande arbetsområden äro hos oss organiserade inom Grov- och Fabriksarbetareförbundet. Till detta förbund äro anslutna kvin-

nor inom pappers-, socker-, glas- och tändsticksindustrin, från glödlamps-, gummi-, margarin- och porslinsfabriker till ett antal av omkring 2,000. Endast en kvinna hade haft mod att låta sig väljas till ombud vid denna kongress, en liten stockholmska, som med iver deltager i organisationsarbetet inom sitt arbetsområde. Karin Karlsson är helt ung och har ej någon gammal förenings stabila verksamhet att åberopa. Men hon önskar så innerligen att hennes kamrater måtte bli va fullt förstående för organisationens nytta och betydelse, att de måtte komma lika långt i förståelse som de danska kvinnorna och därigenom skaffa sig de nödvändiga ekonomiska fördelar organisationen kan erbjuda, ävensom den aktning och medinflytande inom förbundet, som en väl organiserad kår har att fordra.

Hennes önskan och agitatoriska strävanden är det som vi måste göra till en appell åt våra industriarbeterskor: Gå in i organisationen! Deltag i dess arbete! Fullgör edra uppdrag så att ni få fullt medinflytande och representationsrätt inom organisationen! Fullgör edra skyldigheter så att organisationen kan vara ett starkt medel i nder kamp för bättre arbetsvillkor och löner!

Sten och bröd.

Av Alfred Jensen.

Ur en i dagarna av Tidens förlag utgiven diktsamling.

Var finnes mening i det ofattbara,
att mänskan dömt sig själv till
 hungersnöd?

O Herre, vill du härmed blott för-
 klara,

att mänskan lever icke blott av bröd?

När rätten tiger, hårda stenen talar.
Si, vapen glänsa fram i blodrött
 sken.

Av sorg förtvina jordens gröna dalar,
ty människor förvandla bröd till
 sten.

Men kräves denna prövning, som du
 lade

på oss, o herre, över liv och död? . . .

Smid hellre vapnen om till plog och
 spade!

Förvandla åter stenarna till bröd!

Inför avgörandet.

Av Agda Östlund.

Det är länge som vi kvinnor arbetat på att vinna medborgarrätt i vårt eget land. Bara den organisation jag tillhör räknar om några dagar 25 år bakom sig, 25 år av tråget arbete för kvinnornas höjande och för medborgarrätten.

Dock är ju kvinnornas rösträttsfråga av ännu äldre datum om också *då* den skymdes undan av männens kamp för utvidgad medborgarrätt.

Här sitta i dag grånade kämpar, pionjärer, som inlagt sin varmaste tro på rättvisa och det bästa av sitt livs arbete i kampen för kvinnans frigörelse — hittills utan annat resultat än att denna strid om rätten med varje år som gått blivit allt skarpare och intensivare.

Ja, ty även arbetet för kvinnorösträtten har på sätt och vis undergått en förvandling. Från början sågs denna fråga som ett den enkla rättens bud — att kvinnan som samhällsmedlem borde ha given rätt att inom samhällslivet försvara, trygga och förbättra sin ställning och taga del i representation och lagstiftning. Rättsynpunkten var alltid den främsta för kvinnorna.

Men mellan kvinnornas uppfattning om medborgarrätten och första kammarens uppfattning har det varit »befäst ett stort svalg» och under de år, som gått, har det ständiga svaret från denna kammare till kvinnorna varit: Ni äro inte mogna, mina damer!

Först verkade detta svar så gott som ofattbart, men så småningom ha vi ju förstått att första kammaren velat lära kvinnorna att rättfärdighetsynpunkter äro inte nog för att kräva rösträtt.

Nå, vi ha gått framåt — man lär ju av livet — och även kvinnorna — åtminstone en del — har tagit sin tillflykt till partierna. Då är det liksom man börjat förstå oss bättre och första kammaren låter oss veta att i grund och botten är kvinnorösträttsfrågan en fråga om *makten* och ingenting annat.

Under tiden ha vi svenska kvinnor fått bevittna hur det ena landet före och det andra efter (om vi nu främst tänka på våra nordiska gränsländer) gått kvinnornas krav tillmötes och erkänt kvinnorna som *medborgare*. Och nu har plötsligt, trotsande makt och myndighet, trotsande fördomar, kalkyler och utredningar — genom världskriget kvinnornas rösträttsfråga förts med i den lavin som rullar världen framåt!

I olika krigförande länder har man nu på allvar tagit upp frågan om kvinnornas medborgarrätt sedan man där på sina håll till sin *stora häpnad* måst konstatera, att kvinnorna besitta en lika hög grad av medborgaranda (således äro lika mogna?) som männen, tills det längsta steget i den riktningen tagits av Ryssland, »barbarstaten», som efter allt att döma blir det första av dessa länder där kvinnorna få sin fråga i säker hamn.

Det är väl inte underligt om vi svenska kvinnor i allt detta skönja en ljusning även för vårt land.

Det är väl inte underligt om vi nu med något av *tro* och *sägerviss*het bära fram vårt gamla krav på medborgarrätt. Och ändå har denna morgonrodnad sina *stora svarta fläckar*.

Vi arbetarkvinnor ha fullt klart för oss, att kravet på rösträtt och valbarhet för kvinnorna på samma villkor som för män med de nuvarande rösträttsbestämmelserna f. n. inte på långt när skulle giva oss det vi väntat av rösträttsfrågans lösning.

Tusentals av arbetarklassens män och även självförsörjande kvinnor äro genom denna kristid komna i en ekonomisk misär, som de *sent* eller *aldrig* skola kunna resa sig ur. Dyrtid, arbetslöshet och mobilisering ha åstadkommit ett fullständigt förstörelseverk inom arbetarklassens led. När vi veta att så många män — ända till 40 och 50 procent och mer — stupat på utskylds- och fattigvårdstrecken förut, då säger oss den enklaste eftertanke hur det skall bli nu.

Vi kvinnor, som *leva* under samma villkor som arbetarklassens män, vi, som få arbeta som de, försaka som de och, om det kniper, svälta som de — för oss att nu med alltför stor entusiasm hälsa utsikten att få rösträtt på samma villkor som de är knappast möjligt, ty tyvärr kan man frukta att för många av de våra likheten endast skulle komma att bestå i att falla på samma streck som männen.

Det är snarare med en känsla av självövertvinnelse än av ljus förhoppning som *arbetarklassens kvinnor* i dag deltaga i detta opinionsmöte för att ännu en gång gemensamt hävda kvinnornas rätt.

Det är inte vårt fel att så är.

Alla värden byta i dessa dagar form. Det som för ett par år sedan hade varit en antaglig lösning av vår rösträttsfråga har inte samma värde i år. Det som t. o. m. i år kunde vara en acceptabel lösning av frågan behåller icke samma värde till ett annat år, man måste sätta kraven högre.

Det förefaller mig troligt att de socdem. kvinnorna för framtiden komma att tillämpa denna uppfattning i sitt arbete.

Men å andra sidan sett: arbetarklassens ställning är f. n. så hopplös, så förtvivlad; hotad av livsmedelsbrist och prisförhöjning, bostadsnöd och hy-

resstegring, framför oss hotar arbetslöshet, kanske hungersnöd. Nöden är ju nära nog det enda som ej ransoneras, där få vi äntligen alltihop. Arbetarkvinnorna stå som aldrig förr mobiliserade mot svälten och olyckan, *icke en* tänker på att svika plikten mot de sina.

Männe inte vårt lands regering skulle kunna anse denna kvinnornas gärning lika nödvändig, lika samhällsgagnande och betydelsefull för vårt land, som man inom de krigförande länderna erkänt det vara, att kvinnorna givit sin arbetskraft åt ammunitionsfabrikerna.

Man blir betänksam då man ser att utan att ett steg tages till utvidgning av folkets medbestämmanderätt så kommer man och med den mest inställsamma min i världen bjuder folket ett nytt ok, den civila värnplikten. Det hjälper inte mycket och förbättrar inte *saken* att det skulle vara för vår egen skull arbetet behövs; för arbetarklassen bleve det ett nytt offer, trots alla vackra omskrivningar.

Den svenska arbetarklassens både män och kvinnor skulle behöva känna, att det inte endast är när mobiliseringsklockorna ringa eller när vårt land behöver försvar mot yttre fiender, som vi äga en hembygd och ett fädernesland, och ännu en gång skulle det kunna besannas att: »Det folket är gott i sin innersta rot och går man det till mötes så kommer det emot.»

Nå, men, kan det invändas, medborgarrätten skulle icke förmå förbättra vår ställning, icke inverka på livsmedelsbristen, icke leda till någonting för ögonblickets krav.

Nej, det är sant. Men vi kvinnor kunna ej längre finna oss i att endast bli anropade att vara med när det gäller att pressa ned arbetarklassens villkor. Vi vilja få rätt att vara med när det gäller att bygga upp. Vi skulle få en smula *mod* att arbeta för framtiden.

Hur vi kvinnor skulle använda vår rösträtt?

På denna fråga skulle jag vilja svara med att citera en av dem, som inom den svenska rösträttsrörelsen tog sig an arbetet långt före oss andra, fru Ann-Margret Holmgren, som i en enquête besvarat frågan »Vad kvinnorna skulle göra om de komme till makten». Hon säger, kortast och enklast av alla: »Vi skulle sätta in vårt modershjärta.» De tankar, som äro koncentrerade i dessa få ord, ha gått som en röd tråd genom hela den svenska kvinnorösträttsrörelsen. De ha varit och äro lösen för vårt rösträttsarbete.

Skall första kammaren ännu en gång säga oss, att denna insats är inte lämplig i svensk politik? Skall man säga oss att vi ännu kunna vänta?

Vi vädja dock ännu en gång till riksdagen att taga emot vad vi bjuda.

Betänk dock att för många av oss är insatsen av vårt modershjärta det enda vi äga och vi tro, att det är *vad världen för närvarande bäst behöver*.

(Föredrag, hållet i Auditorium i Stockholm den 13 maj.)

När makt är rätt

— då ha de, som bekänna sig till denna lära, inte alls något skäl att beklaga sig eller ännu mindre förvåna sig över det senaste av den tyska militarismen denna gång mot oss förövade illdådet. Det är bara i stil med det hela. Systemet känner man igen — skräckpolitiken skall göra't. Drabbe det vem som helst... Deutschland över alles!

Om det är som det säges, att det också var sympatier med Tyskland som sänktes med våra livsmedelslaster så bevisar detta blott, att det mänskliga samvetet är komprometterande rymligt. Förrän det egna skinnet får svida kommer man ej till klarhet om vad det är för slags krigföring, som världen i snart tre år varit vittne till.

Nu är det slut med mina sympatier för Tyskland ändå! Ack — Tyskland har hela tiden struntat i dina sympatier. Dina reella tjänster och uppoffringar har det i mån av behov nådigt mottagit. Det är väl också allt die dumme Schweden må kunna begära.

Detta sista illdåd blev bara pricken över i'et för oss i denna omänskliga krigföring. Må andarna äntligen vakna för vad som ligger bakom och må de vakna först och främst i — Tyskland.

J. S.-O n.

Litteratur.

Guds vackra värld av Martin Koch. Albert Bonniers förlag i 2 delar.

Denna bok kan ställas i jämnbredd med ett verk av Zola, ty där är genialitet i uppfattningen av de människofigurer, som skola skildras, en rikedom av förträffliga detaljer utan förminskning av helhetsintrycket, en oräddhet att även skildra det hemskaste såsom ett led i det mänskliga livet.

Efter allt som talats om denna bok veta kanske nu alla redan att titeln Guds vackra värld är satir. Det är i stället det fula i livet, antingen det uppkommit endast genom ogynnsamma omständigheters makt eller genom dessa förenade med mindervärdighet i själva karaktärläggningen. Endast en enda liten vrå av den lilla värld Martin Koch skildrar är vacker. Det är hemma i ett bergslagssamhälle på landet hos den socialdemokratiska organisationskämpan, som för sin kamp i gammaldags seghet och trohet för att kunna resa ett Folkets hus och hålla ihop fackföreningen. Hustrun stöder honom, men hon har åter sitt stöd i ett inre andligt rikt liv. Till och med ängeln, från himmelen nederstigen, finns i denna lilla soliga vrå. Det är deras dotter. Men även över hennes

Fru Nina Bang.

Den holländsk-skandinaviska kommitté, som för närvarande sammanträder i Stockholm, räknar även en kvinnlig delegerad, nämligen vår danska partivän, fru Nina Bang, änka efter för två år sedan avlidne Gustav Bang. Ett i våra kretsar känt och värderat namn, vars bärarens förtidiga död djupt beklagades även hos oss.

Som historiker är väl Gustav Bang mest känd hos oss genom sitt stora arbete "Vår tid". Fru Nina Bang är emellertid också framstående historiker, och att hon dessutom är väl tränad i det politiska arbetet och ansvaret bevisas därav, att hon suttit som medlem av den danska partistyrelsen i 15 år. Dessutom har hon varit medlem av stadsfullmäktige i 4 år, ett uppdrag som hon nu emellertid är befriad ifrån genom avsägelse, då hennes tid ej räckte till för denna post. Vid Stockholmskonferensen företräder fru Bang minister Stauning, som är förhindrad att personligen närvara vid förhandlingarna.

liv låter författaren bryta in det fulaste och brutalaste våld vi veta till. Och så tjänar även denna enda vackra vrå till att göra titeln Guds vackra värld endast till satir.

Vad i denna bok skrivits är icke skrivet för barn, icke heller för den yngsta ungdomen. Det finns verkligen avigsidor i livet så förfärliga att icke de som nyss börjat livet böra få veta dem. Men de äro dock icke förty sanna dessa skildringar från prostitutionens värld, såväl bland kvinnorna som bland männen, från fångelsernas, från de fattiga hemmens, från rallarliv på våra landsbygder, från det icke alltid upphöjda inom arbetarerörelsen. Sannskildringar från det mest mindervärdiga till det misslyckade inom det i vår värld som vill höja sig.

Bokens styrka har ytterligare vunnit därpå, att författaren i början för oss ut till landsbygden sådan den var för ungefär en generation tillbaka. Man följer den unge bondsonen på hans friarfärd genom det svenska landskapet en sommarnatt i föreställningen att

Ett spätt vårblomster

av ljuvelig doft för dem som följt den kvinnliga rösträttsfrågans vandring genom livet från klarhet till klarhet spirade upp ur den nybildade Moderata kvinnornas rösträttsförenings första sammanträde. Det var bara en liten sanning som slapp loss, efter att länge ha fått föra en undångömd tillvaro bakom en god metodisk högerpolitik.

I en orienterande överblick över den kvinnliga rösträttsfrågans i vårt land läge yttrade nämligen fru Lilly Hellström, enligt Stockholms Dagblad: "Högermännen ha hittills avböjande besvarat kvinnornas krav, och deras förnämsta skäl härtill har varit och är deras fruktan för en maktförskjutning åt vänster."

Som sagt, sanningen slapp ut! Annars har ju det förnämsta skälet från högern mot kvinnornas rösträtt, som alltid fått rangen och värdigheten att vara förgrundsskäl och inför vilka alla andra förbleknat, varit — inte det politiska utan det humanitära. Kvinnan och hemmet, kvinnan och barnet, kvinnan och strumpstickningen, kvinnan och potatisskalningen (på den lyckliga tiden!), det var den vackra, poesi-mättade visan som man nästan har en känsla av att de flesta rösträttskvinnor hunnit lära sig utantill! Ty detta var god och klok taktik. Känslotänkandet i kvinnofrågan är det vi ha att tacka för att ej den politiska rösträtten redan är ett faktum, ty intet sitter i så hårt som en fördom gör det och intet är heller så tacksamt att operera i som den mänskliga dumheten.

Nu är läget dock sådant i frågan att det ser ut som om man hade svårt att klara sig undan en lösning och som plåster på skälvande högerhjärtan meddelas därför att det nog ej blir så farligt, ty "med stöd av statistiska uppgifter kan det förutsättas, att partiernas ställning till varandra ej skulle nämnvärt förändras, om alla kvinnor, även de moderata, äro nog upplysta, intresserade och ansvarskännande att delta i männens arbete och politiska intressen."

Till sist kommer en stilla uppmaning till de egna att ej längre genom oklok vägran i galen riktning påverka maktförskjutningen, och sålunda göra frågan till ett farligt agitationsämne mot högern. Och för att nu riktigt visa sin lojalitet mot "männens (läs högerns) politiska intressen" föreslås naturligtvis ett nytt speciellt kvinnostreck.

Vad göres oss mera vittne behov!

J. S.—O n.

det verkligen skall bli en historia om Guds vackra värld. Det är anslaget. Mot detta komma därför de hemska händelserna, de öden som hans barn och barnbarn äro bestämda för att framstå så mycket ohyggligt skarpare. Icke mindre dramatiskt gjord är själva

Adresslista.

Soc.-dem. Kvinnornas Centralstyrelse:

Ordf. fru Anna Sterky, Barnhusgatan 16, I.
Sekr. fru Agda Östlund, Upplandsgat. 61, IV.

Soc.-dem. kvinnoklubbar:

Arvika: Fru Lydia Johansson, Fabriksgatan 38.
Billesholm: Fru Gerda Liljeröth, Billesholmsgruva.
Bjuv: Fru Karolina Persson, Kronan.
Eskilstuna: Fru Ida Adamsson, Släggan 17.
Fagervik: Fru Ida Andersson.
Falun: Fru Hanna Hedström, Främby.
Furulund: Fru Elna Malmgren.
Gällivare: Fru Stina Nylander, Kv. 40 tomt 3.
Grängesberg: Fru Alma Ström, Blåns 23 B.
Gävle: Fru Signe Andersson, N. Kungsg. 27.
Göteborg: Fru Anna Karlsson, Skomakareg. 3.
Hedemora: Fröken Emelia Bergdal, Folkets Hus.
Hälsingborg: Fru Ida Olsson, Stureg. 14.
Hällaryd: Fru Ida Andersson, Trenså.
Karlskoga: Fru Bernhardina Bengtsson, Bryggarna.
Karlstad: Fru Hulda Flood, Långgatan 112.
Karlskoga: Fru Julia Holmström, Nya Backa.
Kiruna: Fru Erika Ledin, adr.: 59, 6.
Kjävlinge: Fröken Betty Nordin, Storgatan 20.
Landskrona: Fru Ida Thureson, Ordenshuset, Järnvägsgatan.
Lesjöfors: Fröken Alice Nyström, Villastaden.
Lidköping: Fröken Anna Svensson, Vennerholms affär.
Linköping: Fru Agnes Lind, Tanneforsg. 8.
Luleå: Fru Otilia Vikström, Tjärhovsgatan 9.
Lund: Fru Anna Ahlbom, Werahill, S:t Peters kloster.
Lysekil: Fru Svea Hallén, Slätten 14, B. G.
Malmberget: Fru Berta Hagren, Berggrens gård.
Malmö: Fru Mathilda Persson, Södra Långgatan 9.
Norrhammar: Fru Sigrid Johansson.
Norrköping: Fru Anna Gustafsson, Munkgatan 4.
Norrtälje: Fru Anna Sandell, Posthusgat. 25.
Nyköping: Fröken Mathilda Olsson, Folkets Hus.
Nynäshamn: Fru Agnes Andersson, nr 37, Nynäs gård.
Oxelösund: Fru Hanna Nordström, Box 90.
Persberg: Fru Lydia Nääs.
Ronneby: Fröken Rebecka Svensson.
Slottsbron: Fru Lotten Malm.
Smedjebacken: Fru Hanna Sikström, Folkets Hus.
Spånga: Fru Gerda Bergstrand, Bromsten.
Stockholms Alm.: Fru Anna Karlsson, Jungfrugatan 41 B, 3 tr.
Stockholms södra: Fröken Anna Svensson, Södra Arbetarebiblioteket, Folkets Hus, Sö.
Skattkärr: Fröken Märta Henriksson, Buste-rud.
Sundsvall: Fröken Elin Bergqvist, Folkets Hus.
Södertälje: Fru Anna Andersson, Bergsgat. 4.
Trälleborg: Fru Anna Hansson, V. Förstaden 47.
Uddevalla: Fru Ada Lind, Karlsberg 19.
Västerås: Fru Agnes Söderquist, Fiskaretorget 3.
Ystad: Fru Augusta Olsson, Palm 2.
Åby: Fru Elin Nyman, Rosendal.
Åhus: Fru A. Lovén, Eriks-minne.
Örebro: Fru Elisabeth Karlsson, Fredsgat. 44.

avslutningen, där bokens unga, oskuldsfulla flicka blir våldtagen och dräpt. Tyvärr veta vi att det också i verkligheten hänt att en sund bondsläkt förgåtts i stadens smuts och att ett ungt liv oförskyllt blivit ett offer. Mången kan dock måhända finna denna Martin Kochs skildring alltför

Från Värmland.

Hell de trogna!

Då jag hör kvinnorna förklara, att de ej ha tid eller kunna deltaga i vårt arbete, då tänker jag på henne, kamraten, som jag träffade för en tid sedan.

Hon var inte ung längre. Moder till en stor barnskara hade hon haft att kämpa emot fattigdom, sjukdom och umbäranden av alla slag. Utom skötseln av hemmet måste hon arbeta borta för att förtjäna till hjälp för familjens uppehälle. Och dock, hon hade tid, hon hade vilja att arbeta för våra idéer. Hon tillhörde styrelsen i platsens lilla kvinnoklubb och hon berättade för mig, att många gånger fick styrelsen gå förgäves till mötena, emedan ej medlemmarna infunno sig så att möten kunde hållas. Arbetet för upplysning bland kvinnorna tycktes på den platsen vara allt annat än lovande. Men trots detta fanns hos den styrelsen ej tecken till förtvivlan.

— Nog ska' vi göra vår plikt alltid! yttrade min vän med tillförsikt.

Sådana kvinnor behöver vår rörelse många. Heder åt de få som finnas!

Hulda.

Från Slottsbrons kvinnoklubb.

Härmed några ord om vår klubb. Vårt arbete går ej lätt. Vi äro dock 18 medlemmar, alla varmt intresserade för vår sak, men vi ha ännu ej gjort någon bragd, så att vi blivit bemärkta utåt, och ha därför svårt att få nya medlemmar. Då vi försöka redogöra för utomstående, att vi kvinnor måste organisera oss, så svaras merendels, att det ej är någon idé. De anse inte, att vi göra någonting eller vinna något av vårt arbete. Men i dessa svåra tider måste vi kvinnor vakna upp till en målmedveten kamp för rätt och frihet.

Med kamrathälsning:

Elin Johansson.

Arsmöte hölls med Slottsbrons socialdemokratiska kvinnoklubb den 12 mars. Års- och revisionsberättelsen upplästes och godkändes. Styrelsen blev tillerkänd full och tacksam ansvarsfrihet. Av de avgående styrelseledamöterna återvaldes två, Elin Johansson, ordf., och Jenny Rud, kassör. Under det gångna året ha hållits 19 ordinarie möten. Klubben deltog i årets 1 maj-demonstration. Vid årets början kunde klubben representera 22 medlemmar, men under året ha utgått 9, varav en med döden. Som kvinnorna på platsen äro litet intresserade för organisationen och ställa sig oförstående för saken, har klubben ej kunnat uträtta något väsentligt; dock tillhör klubben platsens arbetarekommun och har en medlem varit invald i arbetarekommunens styrelse.

Den internationella kvinnodagen firade Slottsbrons kvinnoklubb med ett föredrag i Grums Folkets Hus med tal av fru Hulda Flood och deklamation av fröken Alma Svensson från Karlstad. Mötet var ej talrikt besökt, men stämningen var god.

Elin Johansson. Maja Jonsson.

Visa solidaritet!

Vi ha även här i Karlstad en kvinnoklubb, liten men god. Gamla stabila medlemmar, som vad jag tror satt sig i sinnet att arbeta fram sin rätt, att få kvinnan från sin mindre-värdighet fram till en mera erkänd ställning i samhället. Det ginge nog fortare för oss ått komma dithän, om det blott funnes en nog stark solidaritets- och ansvarskänsla hos oss själva. En solidaritet som gjorde sig gällande ibland oss alltid, både på våra möten och i det dagliga livet. Det pekades rätt ofta på oss, som tillhöra någon förening, med häntydanden som dessa: "De äro föreningskamrater och ändå kunna de vara sådana, då de vända ryggen till."

Vi måste lägga an på att fostra oss själva genom våra föreningar, så att de utomstående förstå att det är ett gott arbete vi ha för oss på våra möten och inte bara, som många säga, sitta och rabbla onödigt. Om vi i hemmen, i vårt arbete och ute i våra umgängeskretsar lade bort att tala illa om vår nästa! Om han är aldrig så dålig, så lägg hellre till ett gott ord, du som är föreningsmedlem, och vi skola få se ett bättre resultat av vårt arbete samt erhålla större tillslutning och ett bättre samarbete inom våra föreningar.

Kamrat, känn ansvar och visa solidaritet!

Älska din nästa, du kristen själ,
trampa ej honom med järnskodd hæl,
är han än slagen, bedrövad.
Allt som lever är underlagt
kärlekens pännyttfödande makt,
bliver den endast prövad.

Lotten Johansson.

Från Arvika.

Här komma Arvikaklubbisterna med några få rader, bara så pass att vi visa, att inte allt är dött här. Här är dock en hårdarbetad mark bland kvinnorna och det är nästan omöjligt att väcka intresse för våra idéer. De flesta tyckas inte alls förstå vårt arbete eller vad vi sträva för. De medlemmar klubben har arbeta dock ganska ivrigt och vi äro alla eniga om, att enda vägen till erhållande av rättvisa måste gå genom våra organisationer.

Vi arbeta med litet av varje. Nyligen ha vi haft en auktion av handarbeten, som vi själva förfärdigat, och den gick över förväntan bra. Nu blir att börja med nya symöten igen för att på det sättet kunna skaffa en välbehöfvlig tillökning i vår kassa.

Om alla arbetarekvinnor kände sin plikt, så förstodo de, att deras plats är i den socialdemokratiska kvinnorörelsen och då, när vi alla hjälptes åt, bleve arbetet lättare och resultatet bättre.

Kvinnor, fram till enig samling under socialismens fanor!

Med de varmaste kamrathälsningar.

S. och B.

hemskt realistisk. Men vi nu levande, som måst vänja oss vid världskriget, behöva nog starka skildringar av det elände, som även omger oss i ett land

utan krig, för att kunna väckas till en fruktbarande känsla av avsky för det som är.

A. L.

ALLMÄNNA SPARBANKEN

Högsta gällande ränta.

Kooperativa försäkringsanstalterna
bevilja försäkringar**FOLKET**

Liv-försäkring

SAMARBETE

Brandförsäkring; Fastighet och Lösöre.

Förmånliga villkor.

Propra sängkläder för propra hem.

Använd

Systemmadrasser i Edra sängar!

Mest hygieniska, bekväma och varaktiga övermadrasser. Systemmadrasserna äro införda i många tusentals hem. Användas på lasaretter, sjukhem, hotell m. fl. Sista nybet, typ »Laura», rekommenderas särskilt åt ömtåliga och sjuka, speciellt reumatiskt sjuka personer. Vid köp av Systemmadrasser tillse att de bära vidstående skyddsmärke »System».

Återförsäljare på alla större platser inom landet. Intygo. beskrivning sändas gratis o. franko.

Aktiebolaget Stockholms Vaddfabrik,
Liljeholmen, Stockholm.
Rikstel. 1274, 2060, 2058. St.-tel. 8176, 5006.

Arbetareringens Bank

Stockholm.

Högsta ränta å Depositions-, Kapital- & Sparkasseräkning.

Grundad 1883.

Aktiebolaget Nya Banken.

Emottager insättningar till högsta gällande ränta.

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring å sitt eget eller bägge makarnas liv. På grund av mindre dödlighet ha kvinnor lägre premier i **DE FÖRENADE**. Premiëbefrielse vid sjukdom och olycksfall m. fl. för-
måner.

Morgonbris'**Midsommarnummer**

kommer att bland annat innehålla en artikel av *Ellen Key* om ett arbete av *Bertha von Suttner*.

Glöm ej att rekvirera i god tid från exp., *Upplandsgatan 85, IV, Stockholm.*

Soc.-dem. kvinnornas centralstyrelse:

Ordf.: Fru Anna Sterky, Barnhusg. 16, 1 tr. A. T. 72 90.

Korresp. sekr.: Fru Agda Östlund, Upplandsgatan 61, 4 tr. A. T. Vasa 20 86.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 2:a måndagen i månaden kl. 8 e. m. å Bryggeriarb.-förb exp., Barnhusgatan 14. Ordf. och korresp. fru A. Frösell, Upplandsg. 47, 4 tr. Allm. tel. 286 58.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.)

avhåller ordinarie möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m.

Obs! Lokal i P-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb

(soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.

Ordf. fröken *Anna Svensson*, Grindsgatan 10, III, Stockholm.

Styrelsen.

Stockholms Tjänarinneförening

avhåller möte 1:sta och 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. (utom juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal.

Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. å Folkets Hus' C-sal.

Styrelsen.

Gellivare soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möte 1:sta och 3:dje måndagen varje månad kl. 4,30 e. m. Lokal: Nya Folkets Hus.

Styrelsen.

Malmbergets soc.-dem. kvinno-

klubb avhåller ordinarie möte andra och sista måndagen i varje månad.

Nya medlemmar hälsas välkomna.

Styrelsen.

Åhus soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ord. möte 2:dra måndagen i månaden kl. 1/2, 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Kiruna soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad i Folkets Hus' lilla sal kl. 8,30 e. m.

Styrelsen.

Eskilstuna kvinnoklubb

avhåller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 3.30 e. m. i Folkets Hus, rum n:r 4.

Styrelsen.

Dam=Kappor och Dräkter

köpes 25—50 % billigare än hos detaljaffärerna i Stockholm

A.-B. Skandinaviska Kappfabriken,

Katarinavägen 19, 1 tr. ned.

**Det modernaste
NÄRINGS-SPREPARATET**

På grund av sin sammansättning är Gigantos det mest effektiva styrkemedel, välsmakande, föredragas väl av alla, tages med förtjusning av barnen.

Flytande
pr flaska kr. 1: 85

Förordas av läkare för användning vid alla handa svaghetstillstånd rachitis, blodbrist, magsjukdomar, nervsjukdomar och efter långvariga infektionssjukdomar.

Med kalk, pulver
pr burk kr. 3: 50

Gynna detta svenska preparat!

Erhålles genom alla apotek, å droghandel, samt från

AKTIEBOLAGET GIGANTOS

141 14 RIKS

STOCKHOLM K.

RIKS 141 14

De strejkande sömmerskorna framför Folkets Hus i Stockholm.

Stockholms sömmerskor ansluta sig till organisationen.

Sömnadspersonalen vid de stora etablisementen har ej blivit ihågkommen under denna svåra tid med någon som helst dyrtidshjälp. Den enda firma, oss vederligt, där även sömnadspersonalen erhållit dyrtidstillägg, är Nordiska Kompaniet. Hos flera firmor, sådana som Sidenhuset, ha affärsbiträdena och den månadsavlönade personalen erhållit dyrtidstillägg, men sömmerskorna fått varit utan, trots att de flera gånger hemställt därom till resp. chefer.

Sömmerskorna vid Sidenhuset hade redan under förra året begärt dyrtidstillägg, men intet fått, varför de i april i år åter gjorde en påminnelse, då resultatet blev detsamma. De blevo utan och beräknades naturligtvis att de skulle vara snälla åskådare när den övriga personalen erhöll sitt dyrtidstillägg. Men detta gjorde ej sömmerskorna utan frågade ännu en gång om det ej var meningen att något skulle tillerkännas dem. Svaret blev nu helt avvisande och därmed blev det även klart vilken väg de måste gå för att få någon rättvisa. De nedlade arbetet omedelbart och samlade sig i Folkets Hus, där de anslöto sig till fackföreningen och fick densamma i uppdrag att ytterligare framföra deras krav. Inalles inskrevos första dagen 130 för att dagen därpå öka sitt antal med alla som arbetade hos firman, så när som på två stycken.

Underhandlingar började sedan den 2 maj och fortgingo med förslag och motförslag t. o. m. torsdagen. Allt kla-

rades dock upp så att arbetet åter kunde begynna på fredagen den 4 maj.

Sömnadspersonalen kunde då med glädje gå tillbaka, ty de hade nått fullkomligt vad de åsyftat och mer till. Direktör André, firmans chef, förklarade sig nämligen frivilligt bevilja alla dem som varit anställda i firman minst ett halvt år en veckas semester med full avlöning intill 20 kronor, dock med det förbehållet att varje sömmerska vid emottagandet av semesterveckans avlöning skriftligen förbinder sig att efter semestertidens slut återupptaga och fortsätta sitt arbete inom firman till årets slut.

Vid uppgörelsen blev man enig om att sömmerskorna skola erhålla ett dyrtidstillägg med 7 kr. pr månad, gällande från 1 maj 1917 intill 1 januari 1918, att utbetalas sista avlöningsdagen i varje månad. Som villkor för erhållande av denna dyrtidshjälp fordras att den kvinnliga arbetaren minst en månad haft och fortfarande har anställning hos firman.

Vidare att arbetet på lördagarna under månaderna juli, aug., jan. och febr. hädanefter skall upphöra kl. 4 e. m.

I överenskommelsen utlovar också firman att kraven om bättre lokal för måltidernas intagande samt priserna på maten skola tillmötesgå i enlighet med förhållandena i motsvarande moderna ateljéer.

Vid arbetets återupptagande skulle samtliga förut anställda arbeterskor åter-

tagas. En försäkran har därtill avgivits om, att ej några som helst repressalier skola utövas mot dem, som deltagit i arbetsnedläggelsen.

Genom enighet och sammanhållning uppnåddes dessa resultat, ty enighet är första och största villkoret för att en fackförening skall kunna verka för det helas bästa. Vi tro nu också att sömnadspersonalen fick en god lärdom i organisationsidéen och att de komma att fortsätta med sitt arbete därinom för att ytterligare bevaka sina intressen.

Sv. Skrädderiarbetareförbundet, till vilket förbund sömmerskorna omedelbart anslöto sig, var också genast beredvilligt att på bästa möjliga sätt biträda med sitt såväl moraliska som ekonomiska stöd.

Denna konflikts lyckliga avveckling blev nu signalen för en hel del sömmerskor på andra arbetsplatser inom samma sömnadsområde att organisera sig och anslutning till fackföreningen sker nu gruppvis dagligen. Vi önska blott att landsortens sömmerskor även ville röra på sig litet. De ha det nog inte för gott i dessa tider och löneförhöjningar inom detta arbetsområde kommer minnsann inte från arbetsgivarna självmant.

S. S.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan **33**
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser.

Obs! Beställningsavdelningen.

Huru skola vi kläda oss?

Bomullstyger.

Det råämne, som numera spelar den största rollen för vår beklädnad, är otvivelaktigt bomullen. Bomull benämnes den ullartade hårbeklädnad, som omger och betäcker bomullsväxtens frön ända tills de mognat. Fröna och bomullen ligga inneslutna i en kapsel, som vid mognaden springer upp och bomullen väller fram. För att bomullen ej skall taga skada plockas den skyndsamt, sorteras sedan och rensas på särskilda rensningsmaskiner från frön, rester av kapslar och blad. Därefter sammanpressas bomullen med hydrauliskt tryck till stora, stenhårda balar och sändes ut i världsmarknaden.

De länder som producera bomull äro Ostindien, Amerika, Västindien, Egypten, Australien och de södra staterna i Europa. Från Amerika erhåller man den mesta bomullen, men från Egypten den bästa (Makobomull).

Bomullsfibrerna äro 1—4 cm. långa samt till färgen gulvita, äga därtill mjukhet, elasticitet och en viss glans. Vid spånad är den första uppgiften att luckra upp den hårt pressade bomullen, så att den återfår sin mjukhet och elasticitet. Samtidigt befrias bomullen från kvarblivna frö och bladrester samt de kortaste fibrerna. Därefter följer kardning på maskin tills den blir i form av florsliknande

vadd. Den sistnämnda delas i bandform och går till förspinningsmaskinerna att förspinnas, därpå följer finspinning tills garnet erhållit den önskade finleken.

En del bomull både kardas och kammars för att fibrerna skola komma i möjligaste parallella ordning. Detta garn blir glattare och finare samt användes till sytråd och vävnad av finaste bomullstyger.

I textilindustrien väves en stor del stoffer av det enkelt spunna garnet och behandlas först efter vävningen. För andra ändamål måste garnet förut behandlas. Det måste göras starkare och jämnare. Detta sker genom tvinning av två eller flera trådar tillsammans. Man kan även genom stärkning av garnet erhålla en viss skenbar styrka. För att erhålla rent vitt färg tager man bort naturfärgen genom blekning.

Ett behandlingssätt som mycket ökat bomullens användning är mercerisering. Garnhävorna läggas då i stark natronlut och torkas under sträckning. Genom mercerisering erhåller bomullsgarnet en silkesliknande glans, som ej försvinner vid tvättning.

I följande artikel vill jag fortsätta med att genomgå bomullstyger.

Esqu.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Stockholm.

Styrelseberättelse för Stockholms allmänna kvinnoklubb från 1 april 1916 till 31 mars 1917: Klubben har hållit 7 ord. möten samt 1 samkväm, alla välbesökta. Vid ordinarie mötena ha anordnats följande diskussioner: 1) Ämne: "Dyrtiden m. m." Inledare fröken Ingeborg Schager. Vid detta möte antogs en resolution att överlämnas till Stockholms livsmedelsnämnd, i vilken resolution framlades husmödrarnas närmaste önskemål i livsmedelsfrågan. 2) Ämne: "Dyrköpta erfarenheter under kristiden". Inledare fru Agda Östlund. Ett litterärt föredrag har hållits av fil. kand. fröken Dagny Thorvall över ämnet: "Alexander Irvines erfarenheter från fattigkvarter och rikemansboningar". Å samkvämet höll fröken Anna Lindhagen föredrag över ämnet: "Fredsarbetet 1914—1916".

Tillsammans med Kooperativa kvinnogillena och Södra kvinnoklubben har klubben anordnat ett opinionsmöte i bostadsfrågan. Talare vid detta möte voro tjänsteman hr K. G. Ericsson samt folkskollärare J. Björling. Tillsammans med samorganisationen, Tjänarinneföreningen och Typografiska kvinnoklubben har klubben anordnat offentligt möte över ämnet: "Kvinnorna och stadsfullmäktigevalen" med riksdagsman Bernhard Eriksson från Grängesberg som talare.

Klubben är — på inbjudan — med en ledamot representerad i "Styrelsen för Stockholms stads yrkesskolors kurser i husligt arbete". Likaså har klubben med ett ombud varit representerad vid skandinaviska fredskongressen i Stockholm den 10—12 juni 1916.

Klubben har med två ombud samt en inbjuden ledamot av styrelsen deltagit i soc. dem. kvinnoorganisationens styrelser. Styrelsen har under bestått av följande ledamöter: fru Anna Carlsson, ordf., fru Signe Andersson, v. ordf., fru Hulda Karlsson, kassörka,

Medlemsantalet utgjorde vid arbetsårets början 124 medlemmar. Under året ha 18 medlemmar utgått samt 26 nya medlemmar inskrivits och utgör medlemsantalet vid årets slut 132.

Styrelsen har avhållit 8 ordinarie och 2 extra möten, varjämte styrelsen har deltagit i 5 styrelsemöten gemensamt med andra soc. dem. kvinnoorganisationers styrelser. Styrelsen har under bestått av följande ledamöter: fru Anna Carlsson, ordf., fru Signe Andersson, v. ordf., fru Hulda Karlsson, kassörka,

I okänt fjärran.

Av Leonid Andrejew.

(Forts. fr. n:r 4.)

— Nå, nå... lik en rövare! menade kocken tvivlande, men såg sig ändå osäkert om mot dörren.

— En som endast rövar de rika, tillfogade Fenogen liksom bekräftande, emedan han en gång av Nikolaus själv hört att det verkligen fanns sådana rövare.

— Varför skulle han behöva röva, då hans far är så rik, att han knappast kan räkna sina rikedomar, sade kusken.

— Tre fabriker, fyra hus har han, och aktiekuponger klipper han varje dag... flämtade Anna Ivanovna, som hade 560 rubel i sparkassan.

Fenogens förmodanden voro därmed slutgiltigt avgjorda. Anna Ivanovna undersökte allt som Nikolaus medfört, men fann ingenting utom lite tvätt. Dessa omständigheter, att hon just ingenting fann, lugnade och förskräckte på samma gång. Hade de i hans koffert funnit gevär, kulor, dolkar och dylikt, så att han verkligen dokumenterat sig som rövarhövding, hade ju allt varit bra och alla skulle ha kunnat andats ut, ty allra värst var ju detta att icke veta en sådan människas sysselsättning, som till

utscende och manér var så olika alla andra människor. En sådan som alltid hör på och själv ingenting säger men ser på alla med en anklagares blick. Oron växte och övergick till en fruktan, som lik en iskall vind drog igenom hela huset.

Man lyckades få höra ett kort samtal mellan Nikolaus och fadern, men detta skingrade icke fruktan utan snarare tvärtom. Den atmosfär denna hemlighetsfullhet skapade blev ännu tyngre.

— Du har en gång sagt att du hatar hela vårt liv, sade fadern med tonvikt på varje ord. Hatar du det ännu?

Och lika långsamt och skarpt betonat kom Nikolaus allvarliga svar:

— Ja, jag hatar det! — hela systemet från grunden och till toppen! Jag hatar det och erkänner det icke.

— Har du funnit något bättre?

— Ja... jag har funnit bättre! återtog Nikolaus fast.

— Stanna hos oss!

— Det är otänkbart far — du vet det själv.

— Nikolaus..., utbrast plötsligt, nästan vilt, fadern i vredesmod.

Efter en stund av spänd tystnad kom Nikolaus veka, nästan vemodiga svar:

— Du är alltjämt densamme, far — häftig och godhjärtad.

(Forts.)

fru Anna Hansson, v. kassörskan, fru Nora Sandell, sekr., fru Elin Engström, v. sekr., fru Gerda Möller utan funktion. I tur att avgå ur styrelsen äro: v. ordf., sekr. och v. kassörskan. På grund av bristande tid har kassörskan anhållit om utträde ur styrelsen.

*

Kamrater! Det senaste året har varit ett år, fyllt av bittra misräkningar. Vårt land har visserligen förskonats från att direkt indragas i världskrigets fasa, men dess ekonomiska återverkan på de neutrala länderna har här i landet fått utnyttjas av alla slags jobbbara med det resultat, att så gott som landets hela arbetarestat i nuvarande stund befinner sig i djupaste nödläge. En av vårt lands finansmän har offentligt förklarat, att "i Sverige finns oerhört mycket pengar" och att "Sveriges ekonomi i hög grad förbättrats genom kriget". Ett i sanning lysande resultat: Sverige håller på att bli ett rikt land medan folket håller på att dö svält-döden! I tusentals små hem är det endast i trötthetens och slöhetens tecken man ser framtiden an. Må vi, som ännu hoppas och tro att socialdemokratien skall gå segrande fram under det kommande året, sätta in all vår kraft i det arbete, som förestå oss innan detta mål vinnes!

Ett tack till er alla, kamrater, för visat intresse under det gångna året.

Stockholm den 2 april 1917.

Styrelsen.

Södra kvinnoklubbens styrelseberättelse över arbetsåret 5 april 1916—4 april 1917:

Förra året valdes följande styrelse: fru Krantz och fröken Svensson, omvalda, fru Nordgren, nyvald, samt de två icke avgående, fru Roos och fröken Bengtsson. Revisorer blevo fru Lövgren, omvald, och fru Olsson, nyvald.

Klubben har under året hållit 11 ord. sammanträden, på vilka förekommit följande talare och ämnen: Erik Hedén: "Strindberg och kvinnorna", Hinke Bergegren: Litterärt föredrag, skollärare Lundborg: "Revolutionerna i historien", Ruth Gustafson: "Kvinnorna och valarbetet".

Klubben har avhållit 3 offentliga möten med Erik Palmstierna som talare över "Kvinnorna och livsmedelspolitiken", Agnes Söderqvist, Västerås, över "Kvinnorna och partiet" samt Karl Eriksson om "Ransoneringen av våra livsmedel under kristiden". Dessutom har klubben tillsammans med norra klubben samt kvinnogillena anordnat ett stort offentligt möte i hyresfrågan med Karl Eriksson som talare.

Samkväm ha även hållits som avslutning på en del av de ord. mötena och en utflykt till Enskede.

Klubben har genom ombud deltagit i fredskongressen, som avhölls under pingsthelgen här i Stockholm med Anna Svensson som representant. Även har här avhållits en socialdemokratisk kvinnokongress, där klubben deltagit med Anna Svensson som ombud. Särskilt inbjuden var fru Roos.

Till denna kongress inkom klubben med en motion om att hålla en särskild agitationsvecka över hela landet i höst, vilket även kongressen beslöt.

Klubben har deltagit i en av Röda korsets hjälpbyråers kurser för läggande av första förband samt första hjälpen vid hastigt påkommande sjukdom. Vidare har av klubben utsänts ett upprop till alla kvinnor i Stockholm att deklarerat för ernående av den kommunala rösträtten. Omkostnaderna för detta ha bekostats av arbetarekommunen.

Så har klubben genom bidrag (5 kr.) deltagit i insamlingen för de i förräderimålet dömdas familjer.

Under året ha intagits 7 nya medlemmar

och räknar klubben för närvarande 35 godkända medlemmar.

Styrelsen har nu i korta drag redogjort för klubbens arbete, det vi försökt på bästa sätt utföra, och hoppas vi att klubben överser med eventuella brister, som kanske förekommit i detsamma. Till sist be vi få tacka medlemmarna för visat förtroende och god hjälp i detta vårt arbete, och önska vi en god sammanhållning och framgång för vår klubb.

Stockholm den 4 april 1917.

Styrelsen gm Hulda Roos, ordf.

Falun.

Årsmöte hölls den 14 februari 1917. Års- och revisionsberättelserna upplästes och godkändes. Styrelsen beviljades full ansvarsfrihet för det gångna året.

Av årsberättelsen framgick, att klubben hållit 10 ordinarie möten, däribland 2 offentliga, det första under april med föredrag av Agnes Söderqvist, och det andra i november med föredrag av Emma Flood över ämnet "Kvinnorna, kriget och framtiden".

Årsmötet var särskilt trevligt, tack vare några kamraters tjänstvillighet. Sång och musik utfördes. Dessutom spelades en dialog. Mötet avslutades med ett sällskapligt kafferep kl. 12.30 e. m. 5 nya medlemmar ha under året tillkommit i vår klubb.

Styrelsen, som återvaldes, i samma ordning med ny sekreterare, består nu av: ordf. Emma Tärnqvist, sekr. Emma Andersson, kassör Hilma Hillberg, v. ordf. Hanna Hedström och v. sekr. Sofia Lindkvist. Revisorer blevo Hilma Hedström och Britta Andersson.

H. Hedström, t. f. sekr.

Hedemora.

Det var fram på vårsidan förra året, som tanken på bildandet av en socialdemokratisk kvinnoklubb här i Hedemora väcktes. Vi voro några stycken, som privat överlade om saken, utan att det blev något utav. Men så fingo vi av en ren händelse reda på, att Rebecka Svensson från Ronneby var på tillfälligt besök här i staden. Då var det en utav oss, som vurmade mest för en klubb, som fick den ljusa idén att vi skulle uppvakta henne och anhålla om hennes välvilliga hjälp vid startandet. Sagt och gjort. Vi fingo hennes löfte. Möte utlystes på Folkets Hus kafé den 4 juli. Starten av Hedemora socialdemokratiska kvinnoklubb skedde. Åtta medlemmar voro vi, när vi körde i gång. Ljus låg klubbens framtidsbana i vår fantasi. Vi kände inga hinder. Vi trodde oss i ett

K. E. Willebrand

BAGERI-, KONDITORI-
OCH

MEJERIAFFÄR

RIKS 114 29.

ALLM. 81 82

rekommenderas

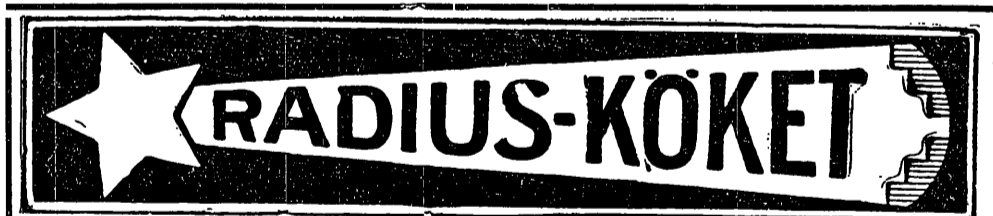
BIRKAGATAN 12,
KARLBERG SVÄGEN 86,
VÄSTMANNAGATAN 68,
GAMLA BROGATAN 25,
HANTVERKAREGATAN 30,
BERGSGATAN 3,
KUNGS HOLMSGATAN 13.

enda slag kunna samla alla på platsen varande arbetarekvinnor.

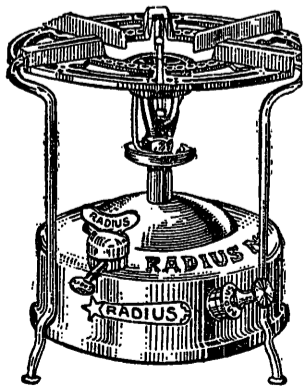
Efter den tre kvarts år långa arbetstiden, som klubben nu har verkat, ha vi kommit till klarhet om, att detta endast var en vacker illusion. Verkligheten har lärt oss, att det tarvas flera års långt, tråget och ihärdigt arbete, innan denna vackra dröm blir verklighet.

Klubben hade måndagen den 16 april sitt första årsmöte. Av styrelsens rapport framgick, att medlemsantalet vid årsmötet var 12, således en ökning på 4, sedan klubben bildades. Under året har klubben hållit 8 ordinarie och 1 extra möte. På klubbens initiativ har fru Agda Östlund från Stockholm hållit föredrag. En offentlig fest har under året av klubben anordnats, vid vilken fru Hulda Flood från Karlstad talade. Två samkväm ha avhållits för klubbens medlemmar.

Bland frågor, som av klubben diskuterats, märkas rösträttsfrågan, moderskapsfrågan, Kooperationen, nykterhetsfrågan och livsmedelsfrågan. Klubben är sedan den 1 aug. 1916 ansluten till platsens arbetarekommun och har sedan nyår en representant i dess styrelse, nämligen Hanna Samuelsson. Klubben var genom Hanna Samuelsson representerad vid årets socialdemokratiska kvinnokongress.

ersätter fullkomligt gas.

Tillverkas endast av mäs-
sing emedan fotogenkök
- - av stål rosta. - -

Säljas hos alla Järn-, Bosättnings-
och Kooperativa affärer, samt hos

AKTIEBOLAGET RADIUS, STOCKHOLM.

A B PHARMACIAS
SODAMINT
PASTILLER

Välgörande vid
HALSBRÄNNA och MAGSYRA

PRIS: per rulle 25 öre, per ask 30 öre
SÄLJAS ÖVERALLT.

Till styrelse för nästa arbetsår valdes: ordf. Hanna Eriksson, v. ordf. Hilda Sundström, sekr. Emilia Bergdahl, v. sekr. Ingeborg Broberg, kassör Hanna Samuelsson. Revisorer blevo Augusta Eriksson och Sundstedt med Östergren som revisorssuppleant. Till korresponderande valdes Emilia Bergdahl.

Ett år har gått till ända i vår klubbshistoria — det första. Några storverk kunna vi inte blicka tillbaka på. Vårt första år har varit fyllt av motigheter och hårda prövningar. Men det kanske har varit hälsosamt. Vi kanske av detta ha blivit härdade, så vi äro mera motståndskraftiga att kunna motstå de kommande stormarna. Motgångarna ha kanske haft det goda med sig, att vi ha fastare svetsats samman.

Må vi nu under det år som kommer låta samma goda förhållande vara och förbli rådande inom vår klubb. Må vi alla söka bidra till att vinna alla småfolkets och arbetareklassens kvinnor för våra idéer. Må vi hålla blicken riktad framåt och uppåt. Till er, som stå oförstående och likgiltiga för våra strävanden, vilja vi göra den maningen: Besök våra föredrag, köp och läs vår tidning Morgonbris! Kort sagt: skaffa er kännedom om vår rörelse.

Ni manliga arbetare, skicka edra hustrur och döttrar på kvinnoklubbens möten. Och hjälp oss i vår upplysningssträvan i stället för att motarbeta oss.

Det mål vi må föresätta oss att uppnå till nästa årsmöte är 100 medlemmar i vår klubb. Till det verket låtom oss gå. Handslag.

Emilia Bergdahl.

Norrtälje.

Den 2 april 1916 bildades Norrtälje kvinnoklubb av fru Ruth Gustafson från Stockholm. Klubben kunde därför i år den 2 april fira sitt första års tillvaro.

Vi voro 25 medlemmar från början, men äro nu blott 23. Under årets lopp ha vi haft 19 ordinarie möten och 7 styrelsemöten. Vi ha sålt 160 ex. av Morgonbris. Naturligtvis alldeles för litet, men det är förfärligt svårt att sälja den, det är ingenting att läsa i den, påstås det. Men vi, som äro med i klubben, kunna inte vara den förutan. Vidare har klubben till Oljelunds, Höglunds och Hedéns processfond insamlat kr. 27: 30. Klubben har under året anslutit sig till arbetarekommunen och köpt en andel i Folkets Hus samt inträtt i Kooperativa Handelsf. 2 offentliga föredrag ha hållits under stor tillslutning, ävenså 2 familjefester. Till 1 maj i år ha vi skaffat oss en egen fana, som har fått inskriptionen:

Kvinnor, fram i striden för sanning och rätt! Föreningens inkomster och utgifter ha balanserat på 578 kr. med en behållning av kr. 108: 95.

Till ny styrelse ha valts: ordf. Anna Sandel, v. ordf. Signe Pettersson, sekr. Lisa Tidblom, v. sekr. Ester Gustavsson och kassör Signe Henriksson. Suppleanter blevo Edit Lind och Elin Östergren. Revisorer Maja Österholm och Rut Åkerström.

Ethel Lundqvist, sekr.

Skattkärr.

Klubben har under det gångna arbetsåret hållit 6 enskilda möten, ett kamratmöte med Karlstadklubben och en föreläsning i statskunskap. Dessutom har klubben anordnat ett fredsmöte på kvinnodagen den 9 april, varvid föredrag hölls av fru Hulda Flood från Karlstad över ämnet: "Kvinnorna, freden och framtiden".

Även har klubben under den gångna sommaren hållit sin första och länge påtänkta fest, som hölls den 23 juli och varvid föredrag av hr A. Roos över ämnet: "Kvinnans ställning i staten, sådan den är och sådan den borde vara". Ett par andra förmågor bidrogo med deklamation och uppläsning. Denna fest blev dessbättre, i motsats till våra föregående offentliga tillställningar, ganska talrikt besökt och i alla avseenden vällyckad samt gav en god och välbehövlig förstärkning i vår kassa.

Inkomsterna ha under året uppgått till kr. 47: 05 och utgifterna till kr. 19: 80 med en kassabehållning av kr. 27: 25.

Medlemsantalet är oförändrat. Ehuru vi ej hava glädjen anteckna några framgångar, vare sig i ökat medlemsantal eller bättre förståelse från allmänhetens sida, vilja vi dock, fastän vi äro få och våra resurser små, fortfarande hålla samman för att i den mån vi kunna bidra till våra idéers framförande.

Styrelsen.

Sundsvall.

Tioårsberättelse.

Sundsvalls socialdemokratiska kvinnoklubb bildades den 7 maj 1907 efter föredrag av fru Elvira Forsberg-Davidsson av följande kvinnor, nämligen fruarna Elvira Forsberg-Davidsson, Agate Wictorin, Brita Gillström, Anna Wallin, Lina Hinell, Albertina Hammargren, Jenny Nordin, Hilda Boström, Vendela Blomkvist, Akvilina Olsson, Nella Söderström, Hulda Hellberg och fröken Fanny Wickström.

Under den därpå följande tiden stegrades intresset för organisationens arbete gradvis, vilket bäst bevisas däraf, att medlemsantalet sprang hastigt upp från 26 medlemmar vid första arbetsårets slut till ett hundratal de närmast följande åren.

Under klubbens tioåriga tillvaro ha hållits 135 protokollförda möten, förutom några arbetsmöten. Vidare ha offentliga möten hållits med föredrag i olika frågor, varav kan nämnas Nativitetsfrågan, Om kvinnan och det allmänna, Kvinnorna och de sociala frågorna, Fredsfrågan, Reglementeringsfrågan

En arbetarhustru

borde icke köpa annan symaskin än

Solidar-Symaskinen,

som är den yppersta i handeln, av största fullkomning och ger största valuta. Vi bjuda fullaste garanti för att de med vårt firmamärke försedda maskinerna äro ett fabrikat, som på teknikens nuvarande ståndpunkt är det högsta som kan uppnås och överträffas icke av något annat fabrikat. Särskilt förmånliga betalningsvillkor.

Symaskinsaffären SOLIDAR,

Vasagatan 52, STOCKHOLM.

med flera samt det av doktorinnan fru Frida Stéenhoff hållna och så uppmärksammade föredraget över ämnet Pengar och kärlek. Talare vid dessa möten ha varit utom doktorinnan Stéenhoff, fruarna Kata Dalström, Selma Tärnlund, Agda Östlund, Agnes Söderqvist, Ruth Gustafson och Disa Wästberg samt hrr Ture Nerman, Ivar Englund, N. A. Sundkvist och J. A. Ingvarson.

Agitationsturnéer ha även anordnats av föreningen i distriktet med talare från centralstyrelsen. Gemensamma möten ha också hållits med fackföreningar och kvinnoföreningar, varvid större och allmännyttiga frågor ha diskuterats. Jämte traktens övriga kvinnoföreningar deltog klubben år 1913 i namninsamlingen och opinionsyttringen för kvinnans politiska rösträtt samt 1915 i kravet på tillfälligt rusdrycksförbud under kristiden. Ett flertal fester ha även hållits, bland annat till förmån för Folkets Hus, för arbetare som drabbats av Utansjökonflikten, en större fest för sagostundsverksamheten på platsen, vilken startats på initiativ av klubben, log. Banbrytaren av N. O. V. och Sundsvalls ungdomsklubb. Under storstrejken 1909 hade föreningen en storartad fest för nödställda kvinnor och barn, vilka förplägades på bästa sätt och undfågnades med diverse gåvor. Vidare ha familjefester och nyårsvalkor varit anordnade. År 1908 invigde klubben sitt standar å ett större festligt möte.

1913 bildades av klubben en studiecirkel, vilken är ansluten till A. B. F. och äger ett ganska vackert bibliotek. Klubben har andelar i sådana företag som Folkets Hus, Nya Samhället, Koop. Charkuteriföreningen samt Koop. Kaféför. Framtiden. Av Morgonbris har sålts närmare ett 10,000-tal ex. samt olika broschyrer och ströskrifter. Vid socialdemokratiska kvinnokongresserna har klubben varit representerad.

Klubben, som alltjämt omfattas av medlemmarna med det största intresse, har f. n. följande styrelse: fruarna Disa Wästberg, Anna Larsson, Edit Öberg och Amanda Bengtsson samt fr. Elin Bergqvist.

ALLTID SISTA NYHETER

inom avdelningen för

Besök vår moderna
Fotografi-Atelier.

Finna och välgjorda
Barn-Kläder

för Gossar och Flickor i alla åldrar.

Finare Flick- och Dam-
Skrädderi

Specialité: Dräkter och Kappor.

Välsorterad
Barnekipering

för barn i alla åldrar samt Kambels skodon.

Prima, reella varor. Billiga, bestämda priser.

PAUL U. BERGSTRÖMS A|B
Fullständig Barnekipering.

74 :: 76 :: 78
DROTTNINGGATAN
STOCKHOLM